

KADASTRO MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI KARAR DÜZELTME YOLUNA BAŞVURULMASINDA MİKTAR VEYA DEĞER SINIRI ÜZERİNE BİR HGK KARARI

*Arş. Gör. Sema Taşpınar**

I. OLAY

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK), 1.11.1995 tarih ve E: 1995/16-576, K: 1995/899 sayılı kararı¹ ile Ceyhan İkinci Kadastro Mahkemesi'nce verilen 10/6/1993 gün ve 1990/88 E. 1993/19 sayılı kararın onanmasını kapsayan ve HGK'dan çıkan 15/2/1995 gün ve 1994/16-879 esas, 1995/78 karar sayılı ilâmın davacı vekili tarafından **karar düzeltilmesi** yoluyla incelenmesi istemiyle ilgili olarak yaptığı usule ilişkin araştırma ile taşınmazın **dava tarihindeki değerinin iki milyon liranın altında** olması nedeniyle bu istemin reddine oy çokluğu ile karar vermiştir.

II. HGK KARARI

Ceyhan Kadastro Mahkemesi'nce verilen karar Yargıtay ilgili dairesince bozulmuş, bozma üzerine mahkeme, kararında direnmiştir. Direnme kararının temyizi üzerine karar, HGK tarafından onanmıştır. İşte bu onama kararına karşı davacı karar düzeltme isteminde bulunmuştur.

HGK, ikinci kez karar düzeltme istemiyle önüne gelen bu olayda öncelikle karar düzeltme yolunu tanımlayıp açıkladıktan sonra aşağıda ayrıntılı olarak belirteceğimiz gerekçelerle, somut olay bakımından taşınmazın dava tarihindeki değerinin bu yola başvurmayaya olanak sağlamadığı sonucuna vararak, istemi oy çokluğu ile usulden (mesmu olmadığından dolayı) reddetmiştir.

* Medeni Usul İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.
1. Karar için bkz. <http://yargitay.gov.tr/Mevzuat/emsal/9516-hgk.txt>.

Dava konusunun **kadastro tesbitine itiraz** olduğu olayda HGK, öncelikle karar düzeltme yoluna gidebilmek için belirli bir değer esası öngörülmüş olduğu için, bu değer hangi tarih itibarıyla dikkate alınacağı konusunu ön sorun olarak tartışmıştır. HGK, davada tek bir değer olacağı ve belirlenen bu değer usule ilişkin tüm işlemlerde geçerli olacağı kuralını yineleyerek, karar ve inceleme tarihi değil, **davanın açıldığı tarihte** belirlenen değer dikkate alınacağını açıklamıştır². Somut olay bakımından da taşınmazın **emlak vergisi değerinin** değil³, davanın açıldığı tarihteki değerinin esas olduğu sonucuna varmıştır.

HGK kararda ayrıca karar düzeltme kurumuna ilişkin genel bilgiler de vermiş, 1711 sayılı kanun ile yapılan değişiklikleri de kapsayan geniş açıklamalar yapmıştır.

HGK, belirlenen bu değer ise taşınır-taşınmaz ayrımı yapılmaksızın karar düzeltmede ölçüt olacağını belirtmiştir:

"Ayrıca da, yasa koyucu temyiz yönünden kesinlik sınırını hükme bağlayan 427. maddede açıkça taşınır mal ve alacak davaları demesine karşın, karar düzeltmeyi sınırlayan 440. maddesinin III. fıkrasında miktar veya değeriliradan az olan davalara ait hükümlerin onanması veya bozulmasına ilişkin kararlardan söz etmiş bulunması, böylece taşınır-taşınmaz mal davaları ayrımını öngörmemesi de bu görüşü doğrulamaktadır. Nitekim Hukuk Genel Kurulu, 15/2/1985 tarih ve 1984/8-32 Esas, 1985/94 sayılı kararında da "Karar düzeltmeye ilişkin bu hükmün sadece para alacakları için değil, taşınır ve taşınmaz mallara ait tüm davalar için de uygulanacağını" açıkça benimsemiştir."

III. KARŞI OY YAZISI

Üyelerden A. Özçelik ve 7. HD başkanı H. Örmeci karara katılmamış ve ikinci muhalif üye (7. HD başkanı) tarafından bir karşı oy yazısı kaleme alınmıştır. Örmeci, çoğunluk kararına özetle aşağıdaki gerekçelerle katılmamaktadır:

- Kadastro yapılmasının nedeni MK'na göre tapu sicilinin oluşturulmasıdır. Bu nedenle davacının gerçek değeri bildirme zorunluluğu yoktur. Her ne kadar taşınmazların değerinin belirlenmesinde emlak değerinin esas alınarak kadastro

2. "...karar düzeltmenin yargılamanın bir aşaması olması ve her davada bir değer bulunması kuralı gözönünde tutulduğunda, karar veya inceleme tarihindeki değerin belirlenmesi yolundaki görüşlere de itibar edilemeyeceği kuşkusuzdur."

3. "Beyan edilmemesinin olanak dışı olmaması itibarı ile emlak vergisi değerini esas alınması kriterinin de sonuca götürücü kabulünün mümkün bulunmadığı açıktır."

komisyonlarınca değerlerinin belirlenmesi hükme bağlanmış ise de ülkenin bulunduğu enflasyon ortamında bugün belirlenen gerçek değer dahi yarın gerçeği yansıtmadığı açıktır.

- Davanın açıldığı tarihte kadastro davaları harca tabi olmadığından davanın taraflarının değer bildirme zorunluluğu yoktur. Mahkemenin belirlediği değer ise gerçek değeri göstermemektedir.
- Taşınmazların gerçek değerinin vergi, harç ve resim alım satımlardaki değerinin çok üstünde olduğu da bilinen bir gerçektir.
- HUMK m. 427 taşınmazlarla ilgili davalarda temyiz incelemesini değere bağlı tutmamıştır. Kanun koyucunun karar düzeltme yolunda da aynı yolu izlememesi ülke gerçeklerine uygun düşmez.

Bu nedenlerle karar düzeltme istemlerinin kadastro davaları ile ilgili ve sınırlı olmak koşulu ile değere bakılmaksızın kabul edilmesi gerekir.

IV. KARARIN İNCELENMESİ

1. Giriş

Herşeyden önce karar usul hukukunu ilgilendiren, maddi hukuka ilişkin bir tartışmanın yer almadığı bir karardır. Kararın veren ilk derece mahkemesi kadastro mahkemesi olduğundan öncelikle bu mahkeme hakkında kısaca bilgi vermek yararlı olacaktır.

2. Kadastro Mahkemeleri

Kadastro Mahkemeleri, Kadastro Kanunu'na göre kurulan, görevleri ve yargılama usulü bu kanunca belirlenen özel nitelikli ve geçici olarak etkinlik gösteren mahkemelerdir⁴ (3402 sayılı Kadastro K. m. 24 vd).

Kadastro mahkemeleri, bu kanunun uygulanmasını sağlamak üzere tek hakimden oluşan **Asliye Hukuk Mahkemesi** sıfatına sahip mahkemelerdir (3402 s. K. m. 24).

Kadastro Kanunu kadastronun amacını, "memleketin kadastral topografik haritasına dayalı olarak taşınmaz malların sınırlarının arazi ve harita üzerinde belirterek hukuki durumlarını tespit etmek ve bu suretle Türk Medeni Kanununun öngördüğü tapu sicilini kur-

4. Kadastro mahkemeleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Baki Kuru, *Hukuk Muhakemeleri Usulü El Kitabı*, İstanbul 1995, s. 1027-1043; Lale Sirmen, *Eşya Hukuku Dersleri*, Ankara 1995, s. 165-166; Ramazan Arslan/Süha Tanrıver, *Yargı Örgütü Hukuku (Ders Kitabı)*, Ankara 1996, s. 29-30.

mak” şeklinde açıklamaktadır (3402 s. K. m. 1). Bu amaçla bağlantılı olarak kadastro mahkemelerinin görevleri **konu** ve **zaman** bakımından sınırlanmıştır. Zira bu mahkemeler, taşınmaz mal mülkiyetine ve sınırlı aynı haklara, tapuya tescil veya şerh edilecek veya beyanlar hanesinde gösterilecek sair haklara, sınır ve ölçü uyumsuzluklarına, kadastroya ve tapu sicilini ilgilendiren benzeri davalara ve özel kanunlarca kendisine verilen işlere bakar (3402 s. K. m. 25/I). Kadastro mahkemelerinin bu konulara ilişkin görevi geçicidir. Nitekim, kadastro mahkemesinin görevi her taşınmaz mal hakkında kadastro tutanağının düzenlendiği günde başlar (3402 s. K. m. 26/I) ve bu bölgedeki kadastro işlemlerinin tamamlanmasına veya iş hacmi itibariyle kadastro mahkemesinin devamına gereksinim kalmadığının anlaşılması halinde Adalet Bakanlığı'nın dava dosyalarını taşınmaz malların bulunduğu yerin asliye hukuk mahkemelerine devretmesine kadar devam eder. Bu süre içerisinde tamamlanamayan davalara asliye hukuk mahkemesi Kadastro Kanunu'nun öngördüğü usul ve esaslara göre devam edecektir (3402 s. K. m. 33/I).

Kadastro mahkemelerinde ayrıca açık hüküm bulunmadığı takdirde basit yargılama usulünün uygulanmasına (3402 s. K. 29/III) karşın, kadastro hakimi genel mahkeme hakimlerinden ayrı bir kısım yetkilere sahip olup hukuk davalarına egemen genel ilkelere de bir kısım ayrılmalar gözlenmektedir⁵. Ancak bu mahkemelerde görülen davalar da harca tabidir. Buna göre, “Kadastro hakimi, dava harcı, yargılama giderlerinin tespit ve hesaplanmasında ilgili taşınmaz mala ait son beyan dönemi emlak vergisi değerini esas alır” (3402 s. K. m. 36/II). “Kadastrosu yapılan yerlerde, emlak vergisi değeri belli olmayan taşınmaz mallara, kadastro ve dava harcı ile yargılama giderlerine esas olmak üzere kadastro komisyonunca kıymet takdir edilir” (3402 s. K. m. 36/VI). Harca ilişkin bu genel hükümler dışında kanun yoluna ilişkin olarak da Kadastro Kanunu, kadastro mahkemelerinin kararlarına karşı asliye hukuk mahkemelerindeki usule göre bu yolların işletileceği hükmünü getirmiştir (m. 32/I).

3. Kanun Yolları ve Özel Olarak Karar Düzeltme

Kanun yolu, kararı veren ilk derece mahkemesi hakiminin yanılma olasılığına karşı bir üst mahkemeye başvurulması ve kararın

5. Kendiliğinden araştırma ilkesinin uygulanması (3402 s. K. m. 30/II), kesin hükmün üçüncü kişileri etkilemesi (3402 s. K. m. 34), HUMK m. 409'un uygulanmaması (3402 s. K. m. 29/I), kadastro mahkemesi kararlarının taraflara resen tebliğ edilmesi (3402 s. K. m. 32/I) gibi.

hukuki ve/veya maddi açılardan tekrar gözden geçirilmesini hedefleyen usuli bir araçtır⁶. Bu anlamda kanun yolunun bünyesinde iki özelliği barındırması gerektiği kabul edilmektedir: Bunlardan ilki, **Suspensiv-(Hemmungs)wirkung** adı verilen kanun yoluna başvurunun şekli anlamda hükmün kesinleşmesini engelleyici etkisidir. Kanun yolunun karakteristik ikinci özelliği ise, **Devolutiv-(Abwälzungs/Anfall)wirkung** denilen uyuşmazlığı bir üst mercie aktarma etkisidir⁷.

Doktrinde kanun yolları **olağan ve olağan üstü** olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Olağan kanun yoluna **temyiz ve karar düzeltme** yolları dahil edilirken, **yargılamanın yenilenmesi** olağanüstü kanun yolu kabul edilmektedir. Burada genel kabul gören ölçüt, kanun yoluna kesinleşmiş hükümlere mi, yoksa henüz kesinleşmemiş hükümlere karşı mı gidildiği hususudur. Yani karar düzeltme yolu icrayı durdurmamasına karşın hükmün şekli anlamda kesinleşmesini engellemektedir⁸. Ancak karar düzeltme yolunun kanun yolu olarak kabulüne de kararı veren merciin aynı kararı kendisinin gözden geçirmesi, yani kanun yollarında bulunması gereken hükmün bir üst merciiye aktarılması (devolutivwirkung) etkisinin eksik olması engel oluşturmaktadır. Bu nedenle de doktrinde bu yolun kendine özgü bir kanun yolu veya eksik kanun yolu olduğu belirtilmektedir⁹.

6. Kuru (El Kitabı), s. 761; Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku, gözden geçirilmiş ve yenilenmiş 5. Bası, İstanbul 1992, s. 797; Sabri Şakir Ansay, Hukuk Yargılama Usulleri, yedinci baskı, Ankara 1960, s. 342; İlhan E. Postacıoğlu, Medeni Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 1959, s. 429; Doktrinde kanun yolu dar ve geniş anlamda olmak üzere de tanımlanmıştır. buna göre geniş anlamda kanun yolu, "Aralarındaki uyuşmazlığı dava biçiminde yargı organı önüne getiren taraflara kanun tarafından tanınan, bu dava ile ilgili olarak mahkemeye verilen her türlü yargısal kararın tekrar gözden geçirilmesi, gerekli ise düzeltilmesini sağlayan bir olanak" olarak tanımlanmıştır. Ramazan Arslan, Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Ankara 1977, s. 8. Konunun inceleme sınırlarını aştığından dar ve teknik anlamda kanun yolu kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Necip Bilge, Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme, Ankara 1973, s. 3-11; Meral Sungurtekin, Karar Düzeltmenin Kanun Yolu Niteliği ve Karar Düzeltme Dilekçesinde Sebep Gösterme Zorunluluğu Bulunup Bulunmadığı Meselesi, YD, c. 16, sa. 4, s. 471-487.
7. Thomas/Putzo, ZPO mit GVG, den Einführungsgesetzen, EuGVÜ und AVAG, 21. neubearbeitete Auflage, München 1998, s. 791; Baumbach/Lauterbach/Albers/Hartmann, Zivilprozessordnung, 57. neubearbeitete Auflage, München 1999, s. 1381; Üstündağ, s. 797; Sungurtekin, s. 474-476.
8. Kuru (El Kitabı), s. 761-762. Ancak doktrinde bu ayrımın ölçütleri üzerinde bir anlaşma olmadığı da gözlenmektedir. Bu ölçütler ve eleştirisi için bkz. Necip Bilge, Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme, Ankara 1973, s. 104-111; Sungurtekin, s. 477.
9. Kuru (El Kitabı), s. 844; Selçuk Öztekin, HUMK m. 427'deki Kesinlik Sınırının Temyiz Kanun Yolunun Amacı Bakımından Değerlendirilmesi ve Anayasa Mahkemesi-

Bütün bu genel açıklamalardan sonra karar düzeltme kurumunu, "hüküm mahkemelerinin nihai kararları üzerine, temyiz incelemesi sonucunda verilen yargıtay kararlarının aynı kurulda tekrar incelenmesini sağlamaya yarayan bir kanun yolu" olarak tanımlamak mümkündür¹⁰. Türk Hukuku'na özgü bir yol olan ve ülkemizdeki istinaf mahkemelerinin boşluğunu doldurmak anlamında bir işlev üstlenen bu kurumun davaların uzamasına neden olduğu gerekçeyle kaldırılması gerektiği de doktrinde savunulmaktadır¹¹.

Yargıtay dairelerinin veya Hukuk Genel Kurulu'nun vermiş olduğu kararları tekrar kendisinin incelemesini ifade eden karar düzeltme, temyiz kanun yolunun bir devamı olmakla birlikte birtakım sınırlamalara bağlı tutulmuştur. Herşeyden önce karar düzeltme nedenleri sayılmış (HUMK m. 440/I, 1-4) ve taraf iradesi ile bağlılık esas alınmıştır¹². Öte yandan temyizdeki kadar geniş bir başvuru olanağı tanınmamış, Yargıtay'ın hangi kararlarına karşı karar düzeltme isteminde bulunulamayacağı hükme bağlanmıştır (HUMK m. 440/III, 1-4). Buna göre parasal olarak belli bir miktarın altında kalan davalara ilişkin (1.1.1998 tarihinden sonra açılan davalarda 300 milyon lira) Yargıtay'ın onama veya bozma kararlarına karşı karar düzeltme isteminde bulunulamaz (HUMK m. 440/III, 1). Ayrıca karar düzeltme yolu kural olarak asliye hukuk mahkemesince verilen kararlara karşı Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlara karşı gidilebilen bir yoldur¹³.

nin 20.1.1986 tarihli Kararı, Hukuk Araştırmaları Dergisi, c. 2, sa. 2, s. 62-74 (62); Saim Üstündağ, 1711 Sayılı Kanunun Kanun Yolları Bakımından Getirdiği Değişiklikler ve Bunların Değerlendirilmesi, HUMK'nu değiştiren 1711 Sayılı Kanun ve Noterlik Kanunu hakkında Sempozyum, İstanbul 1976, s. 129-160 (130). Doktrinde üst bir mahkemeye aktarma etkisinin eksikliğinin onun kanun yolu olma özelliğini ortadan kaldırmadığı, bunun sadece bir ülkenin yargı örgütü ile ilgili olduğu belirtilmektedir. Bu konuda bkz. Bilge, s. 107; Sungurtekin, s. 480; Karar düzeltmenin kararı veren merciden istenmesinin onun bir zaafı değil, özelliği olduğu, kararı vermiş hakimlerin kendi yanlışlarından dönmelerinin adaletin sağlanmasına hizmet ettiği görüşü için bkz. Burhan Gürdoğan, Tashihi Karar Müessesesi, Prof. Dr. Ahmet Esat Arsebük Armağanı, Ankara 1958, s. 285-306 (286-287).

10. Bilge, s. 102.

11. Kuru (El Kitabı), s. 844; Baki Kuru, "Bugünkü Yapısı İçinde Yargıtay'ın İş Yükünü Azaltma Çareleri", Yargıtay'ın Kuruluşunun 120. Yılı Sempozyumunda Sunulan Bildiri, YD, c. XV, sa. 1-4, s. 37 vd.; Üstündağ, s. 878. Bu kurumun lehinde ve aleyhinde görüşler için bkz. Ömer Berki, A. Recai Seçkin'e Armağan, Ankara 1974, s. 143-190 (148-149); Bilge, s. 90-97; Kemal Demiroğlu, Hukukta Tashihi Karar, Ankara 1945, s. 37-38.

12. Temyizde ise Yargıtay, tarafların belirtmediği ancak kanuna aykırı bir nedenden dolayı da kararı bozabilir (HUMK m. 439/II).

13. Karar düzeltme isteminde bulunulabilecek sulh hukuk mahkemesi kararları mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin kararlar ve kira sözleşmesine dayanan tahliye, akdin feshi davaları ve bu davalarla açılmış kira alacağı ve tazminat davaları ve bunlara

4. Kanun Yollarına Başvurmada Değer veya Miktar Esası

Yukarıda karar düzeltme yoluna başvuruda bir parasal sınırın varlığına dikkat çekilmişti. Bundan önce, esas olarak alacak veya taşınırlara ilişkin bir mahkeme kararını temyiz edebilmek için de bu davaların (veya istemin kabul edilmeyen kesiminin) değerinin 20 milyon lirayı geçmesi gerekir (HUMK m. 427/II, IV). Uyuşmazlığın değerine göre kanun yolunu açan veya kapayan bu sisteme “değere dayalı temyiz sistemi” adı verilmektedir¹⁴. Buna göre de taşınmazlara ilişkin davalar, taşınmazın değerine bakılmaksızın, temyiz yoluna gidilebilecek davalardır.

Pozitif hukuk bakımından kanun yoluna başvuru hakkının sınırlandırılması, verildiği anda kesin olan kararlar kategorisi yaratmanın anayasaya aykırı olduğu ileri sürülmüş, ancak Anayasa Mahkemesi, sözkonusu sınırın Yargıtay’ın iş yükünü azalttığı, bu nedenle de kamu yararına hizmet ettiği gerekçesiyle başvuruyu reddetmiştir¹⁵. Doktrinde bu karar, hak arama özgürlüğünü kısıtladığı, yargılamasının amacına aykırı olduğu¹⁶; Anayasa Mahkemesi’nin Yargıtay’ın gerçek işlevini belirlemeden olan ve olması gereken hukuk çözümlerini birbirine karıştırdığı¹⁷; temel hakların sınırlandırılmasında yol

karşı açılmış karşı davalar ve Kat Mülkiyeti Kanunu’ndan doğan davalarla sınırlandırılmıştır (HUMK m. 440/III, 2).

14. Özbek, s. 63; Üstündağ (Sempozyum), s. 135.

15. “...İtiraz konusu kuralla, davaların süratlendirilmesi ve Yargıtayın yükününün bir ölçüde azaltılması amaçlanmıştır. Getirilen sınırlama kamu yararına yönelik bulunmadır. Türk parasının bugünkü satın alma gücü karşısında yüzbin liralık kesinlik sınırının adalet duygusunu rencide edecek, dolayısıyla hukuk devleti ilkesini zedeleyecek ölçüye ulaştığını söylemek mümkün değildir”. “... Anayasanın 2. Maddesinde öngörülen hukuk devleti ilkesi, konulacak kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerinin gözönünde tutulmasını gerektirir. Ancak, kamu yararı gerektirdiğinde bazı hükümler için kanun yollarına başvurmanın önlenmesi mümkündür. ... Yargı yerlerinde yapılacak incelemeler sonunda verilecek kararlardan hangisinin kesin olduğunun belli edilmesi dahi anılan madde hükmü ile Anayasadaki temel ilkelere ve güvence kurallarına aykırı olmamak üzere yasakoyucunun takdirine bırakılmıştır. Adliye mahkemelerinin kimi karar ve hükümleri için Yargıtay yolunun kapatılmasını öngören bir yasa kuralının hukuk devleti kavramıyla bağdaşmayacak sonuçlara yol açma olanak ve olasılığını doğuran bir nitelik arzemedikçe bu kavramla çelişkiye düştiğünden söz edilemez.” 20.1.1986 tarih ve 23/2 sayılı, HUMK m. 427/II, III ve IV’ün anayasaya aykırı olmadığı şeklindeki Anayasa Mahkemesi kararı için bkz. RG 16.4.1986, sa. 19080.

16. Ejder Yılmaz, Hukuk Davalarında Yasayollarına Başvuru Hakkı ve Bu Hakkın Sınırlandırılmasının Yerindeliği Sorunu, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1988, sa. 1, s. 131-155.

17. Özbek, s. 63, 65-67.

gösterici olan ölçülülük ilkesini irdelemeden sonuca ulaştığı¹⁸ şeklindeki gerekçelerle eleştirilmiştir.

5. Taşınmazlara İlişkin Davalarda Karar Düzeltme Yoluna Başvurmada Değer Esası ve Bunun Belirlenmesi

Karar düzeltme bakımından da kanun koyucunun ilk defa 1711 sayılı kanunla parasal bir sınır getirdiğini ve bunun da Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması amacıyla yapıldığını görmekteyiz¹⁹. Burada kanun koyucu değeri belli bir miktarın altında kalan her türlü (alacak, taşınır ve taşınmaz) davayı karar düzeltme yolundan hariç tutmuştur. Hatta doktrinde temyiz yolundaki kesinlik sınırına taşınmazların da dahil edilmesi gerektiği savunulmuştur²⁰.

Kanaatimizce pozitif hukukun bu düzenlemesi şu bakımlardan eleştiriye açıktır: Öncelikle karar düzeltme yolu, tam anlamıyla olağan kanun yolu ölçütlerine uygun olmamakla birlikte temyizden sonra başvurulabilen, bir anlamda onun devamı sayılabilecek olan bir kanun yoludur. Temyizde veya genel olarak bir kanun yolunda değere dayalı sınır yaratmanın mantığı, kendisinden kolaylıkla vazgeçilebilmesinde yatar. Yani kişi, kesin hüküm sonucu kaybettiğine inandığı ekonomik değerden kolaylıkla vazgeçebilir olmalıdır²¹. Kanun koyucu taşınır veya alacak davalarında böyle bir varsayımdan hareket etmekte haklı sayılabilir. Oysa taşınmazlara ilişkin davalarda bu sonuca varmak güçtür. Kaldı ki, kadastroya ilişkin davalar ülkenin kadastral haritasının yapılması, tapu sicilinin oluşturulmasına hizmet eder. Öte yandan Türk Hukuku'nda istinaf yolunun bulunmaması nedeniyle, gerek temyiz gerekse karar düzeltme yolları adeta bu boşluğu dolduracak şekilde amacı aşacak ölçüde geniş bir uygulama alanı bulmaktadır. Nitekim, "Yargıtay kararının usul ve kanuna aykırı bulunması"nın bir karar düzeltme nedeni sayılması bunun açık örneğini oluşturur. Bu nedenle Türk Hukuku'nda "somut olay adaletinin gerçekleştirilmesi" veya "ülkede hukuk birliğinin sağlanması (yeknesaklaştırılması)" amaçları birarada uygulanmaya çalışılmaktadır²². O nedenledir ki, aslında istinaf mahkemeleri sisteminde haklılık kazanan değere dayalı temyiz

18. Hayrettin Ökçesiz, Yargıtay'ın İşyükünün Hafifletilmesinin Bir Aracı Olarak HUMK'nun 427. Maddesi Üzerine, Hukuk Araştırmaları Dergisi, c. 2, sa. 2, s. 75-79.

19. Baki Kuru/Ramazan Arslan, 1711 sayılı Kanunun Kanun Yolları Bakımından Getirdiği Değişiklikler ve Bunların Değerlendirilmesi, HUMK'nu değiştiren 1711 Sayılı Kanun ve Noterlik Kanunu hakkında Sempozyum, İstanbul 1976, 161-183 (180).

20. Kuru/Arslan (Sempozyum), s. 167.

21. Ökçesiz, s. 78.

22. Öztek, s. 67.

veya kanun yolu sistemi, ülkede içtihat birliği sağlama işlevini üstlenen ve belli bir değer üstündeki uyuşmazlıklar için bunu gerçekleştiren, ancak bu değer altındaki davalarda yeknesak hukuk amacından vazgeçen bir anlayışla bağdaştırılamaz. Bir yargı örgütü sorunu olan bu tercih, görüldüğü gibi önemli yorum farklılıklarına yol açabilmektedir.

Karar düzeltme istemlerinin sınırlanmasının Yargıtay'ın işyükünün azaltılmasına ve bunun da kamu yararına uygun olduğu tezi de, en azından taşınmaz davaları için eleştiriye açıktır. Bir kere öncelikle tapu sicilinin tutulmasındaki kamu yararı ve Yargıtay'ın yoğunluğunun giderilmesi konuları karşılaştırıldığında herhalde ilkinin önemi yadsınamaz. Kaldı ki, bu sınırların varlığına karşın Yargıtay sürekli olarak bir iş yoğunluğu içinde bulunmaktadır. Dolayısıyla bu tür düzenlemeler "hissedilir" bir rahatlama da getirmektedir²³.

Kanun koyucunun temyizde olduğu gibi karar düzeltmede de taşınmaza ilişkin davaları ayrı tutmamasının, bu sınırların çok yüksek olarak belirlenmemesi, dolayısıyla da belki de uygulamada gündeme gelmeyeceği düşünülmüş olabilirse de, daha az olan temyiz sınırında taşınmazın açıkça belirtilmesi bu görüşü kabule engeldir. Bu düzenleme kanaatimizce kamu yararına uygun düşmemektedir. Kanun koyucunun bu sınırı enflasyona bağlı olarak düzenli olarak yükselttiği (HUMK'a 4146 s. K. ile eklenen Ek m. 3) dikkate alınırsa, alacak veya taşınır davalarında olduğu gibi bir kısım davaların önemli bir bölümünün ise yoksun kalınabilecek düzeyde olduğu iddia edilemez. Zira burada taşınmazlar söz konusudur.

Öte yandan kararda belirtilen taşınmazın değerinin belirlenmesine ilişkin konuya da, karar düzeltme isteminin kabulüne engel olması nedeniyle değinmek gerekir. Bilindiği gibi malvarlığına ilişkin davalarda bir değer belirlenir ve bu başta mahkemenin görevinin belirlenmesi (HUMK m. 2/II²⁴) olmak üzere davanın bundan sonraki aşamalarında dikkate alınır. Burada taşınmazın değerinin belirlenmesi görev açısından önem ve özellik göstermez. Zira kadastro mahkemesinin görevi, taşınmazın değerinden bağımsız olarak belirlenmiştir. (3402 s. K. m. 25, 26). Ancak bu davalar da harca tabidir ve kanun gerek harç, gerekse yargılama giderleri açısından özel bir düzenleme getirmiştir. Buna göre, kadastro hakimi

23. Ökçesiz, s. 78.

24. Konusu paradan başka bir şey olan davalarda tarafların anlaşması ile hakimin bağlı olamayacağı hakkında bkz. Kuru (El Kitabı), s. 92.

dava harcı, yargılama giderlerinin tespit ve hesaplanmasında ilgili taşınmaz mala ait son beyan dönemi emlak vergisi değerini esas alır. Kadastro yapılan yerlerde, emlak vergisi değeri belli olmayan taşınmaz mallara, kadastro ve dava harcı ile yargılama giderlerine esas olmak üzere kadastro komisyonunca kıymet takdir edilir (3402 s. K. m. 36/I, II ve VI). Yargılamada belirlenecek değer birden fazla olamayacağı ve bu da görev, yargılama gideri, harç, vekâlet ücreti ve kanun yollarına başvurmada esas alınacağı için bu değer belirlenmesinde hakim söz sahibi olup, tarafların iradesi onu bağlamayacaktır. Ancak 3402 sayılı kanunun belirtilen hükmü emredici bir düzenlemeyi mi getirmektedir? Yani hakim taşınmaza ilişkin son emlak vergisi değerini esas almak zorunda mıdır? Kanaatimizce 3402 sayılı kanunun mali hükümler başlığı altındaki bu hükmünü, hakim paradan başka bir malvarlığı değerine ait davalarda dava konusunun değerini serbestçe takdir etmesi kuralı karşısında sadece ona yol gösterici bir ölçüt değeri izafe etmek doğru olur. Zira ülkemizde emlak vergisine esas alınan değer çok defa gerçeği yansıtmadığı bir gerçektir. Böyle bir değeri yargılamaya temel almak ve buna bağlı olarak da o davada karar düzeltme yoluna gidilip gidilmeyeceğini belirlemek adil olmayan sonuçlara yol açar. Bu nedenle hakim taşınmazın davanın açıldığı tarihteki gerçek değerini belirlemesi gerekir. İncelediğimiz karar da göstermektedir ki, taşınmazın kabul edilen değerine göre, taşınmazlar için görelilik olarak çok düşük rakamları ifade etmesine karşın, yasal karar düzeltme sınırı altında kalabilen taşınmazlar bulunabilmektedir. Bu nedenle de olması gereken hukuk bakımından taşınmaz davalarında en azından kadastro mahkemeleri örneğinde olduğu gibi aynı haklara ilişkin bu tür davalarda değer esasından vazgeçilmelidir. Bu anlamda karşı oy görüşüne hak vermemek mümkün değildir.

V. SONUÇ

Karar düzeltme kurumunun yarar veya sakıncaları, kaldırılması veya korunması konusunda fikir beyan etmekten çok bu çalışmada amacımız, bu sistemin kendi mantığı içinde taşınmaz davalarının özellikle aynı hakka ilişkin olmak üzere, değerine bakılmaksızın karar düzeltme istemlerine konu olabilmesi gerekliliği üzerinde durmaktır. Yoksa sisteme ilişkin eleştiri ve değişiklik önerilerinin dikkate alınması halinde çok farklı sonuçlara varmak mümkün olacaktır.